

ZPRÁVA O ZASEDÁNÍ KC OF DNE 21. DUBNA

Sněm zahájil Ivan Fišera, uvítal zástupce nového Svazu protifašistických bojovníků a Strany na obranu kultury, které se rovněž zapojily do hnutí OF. Poté předal slovo moderátorům Kroupovi, Sedláčkovi a Mrázkovi. Do předsednictva sněmu byli zvoleni Kučera, Rynda a Fišera.

Na žádost účastníků byl navrhovaný program pozměněn tak, aby dostaly přednost především aktuální politické problémy a příprava volební kampaně.

Zpráva o činnosti za uplynulé období

D. Kroupa informoval sněm o tom, jak byly splněny jednotlivé úkoly, vyplývající z usnesení sněmu minulého. Výzva vládě, aby umožnila krajanům přijet volit do své vlasti, však přišla příliš pozdě a jak se zdá, OF již nemůže tento fakt ovlivnit. Zástupce OF z Rakouska (bylo založeno již v prosinci) vyjádřil nad touto informací údiv a politování. Škoda těch 20 až 25 tis. hlasů!

Z jednotlivých důležitých jednání, které OF od posledního sněmu vedlo, vyjímáme ty nejdůležitější:

- 3.4. KAN přijat jako součást OF
- 8.4. Setkání v Lánech k otázkám názvu republiky
p. Šůka na Mezinárodním sjezdu Rómů ve Varšavě
- 9.4. Televizní beseda o majetku KSC
- 11.4. Stávka za odevzdání majetku KSC (spolu s CKD Polovodiče)
- 17.4. Závažné jednání k otázkám ministerstva vnitra, kterého se mj. účastnili V. Havel, P. Pithart, D. Burešová, M. Calfa, P. Miller, J. Bartončík, R. Sacher a další

Zprávy z krajů

Zástupci jednotlivých krajů referovali o postavení OF a nejdůležitějších problémech. Časté byly stížnosti na nedostatečnou techniku pro přípravu volební kampaně, špatnou koordinaci s centrem i obavy z faktu, že ostatní strany (a to především KSC) již dávno začaly s ostrou kampaní. Někteří zástupci naléhali na další různé kroky ve věci majetku KSC. Všichni se však shodli na tom, že ohlas na otevřený dopis pražského městského prokurátora Tomáše Sokola byl velmi pozitivní. Pražský zástupce informoval o demonstraci na jeho podporu, v pondělí 23. dubna v 17:00 na Staroměstském náměstí.

K reálné politice OF (Petr Kučera)

Reálná politika OF vychází z toho, že koaliční partneři z počátku revoluce se začínají stavět proti OF a chtějí tak získat hlasy na jeho úkor. Spolupráce s CSS je složitá, CSS se snaží těžít ze sporných otázek, jako např. název státu, a ze svého vyhraněné anti-komunistického vystupování. CSL (resp. Křesťanská unie) má v Cechách podstatně slabší pozici než na Slovensku, snaží se využít návštěvy papeže i sporu s R. Sacherem, který interpretuje jako stranický útok. Přesto by v povědomí veřejnosti mělo být, že existuje jednotný demokratický blok, v němž je OF silou, která je ve společnosti nezastupitelná.

K problémům ve FMV řekl P. Kučera, že se nejedná o spor mezi OF a CSL ani o osobní útok, nýbrž o výtky osobě, která je podle ústavy odpovědná za resort mimořádně důležitosti. Ministr se postupně odklonil od lidí, kteří mu byli OF doporučení, a obklopil se vysokými důstojníky StB, kteří brzdí proces reorganizace MV a ztěžují situaci na krajích. Co nejpřísnější odsouzení si však zaslouhuje záležitost lustrace poslanců. Z šetření generální prokuratury jasně vyplývá, že ministr vydal v polovině března rozkaz mjr. Novotnému soustředit evidenční karty a spisy poslanců. Do 2. dubna, kdy je písemným

rozkazem přikázal uzavřít do trezorů, mohli nedůvěryhodní důstojníci StB bez omezení a kontroly s těmito materiály operovat. Tato hrubá nedbalost by v jiných zemích vedla k okamžitému odvolání ministra. K tomuto bodu se rozproudila diskuse, zda zveřejnit archiv ministerstva vnitra či nikoliv. Jan Urban upozornil, že by tím vznikla "více než čtyřstatisícová armáda morálních štvanců". Musí však být pro příště vypracován mechanismus zaručující, že každý, kdo vstupuje do veřejného života, bude z tohoto hlediska čistý. K tomu řekl Petr Kučera, že bude ve FS navrženo, aby materiály o všech poslancích i kandidátech byly pod dohledem nezávislé komise uloženy ve FS a zpřístupněny jen reprezentantům dotýčených politických stran. Další kolo jednání ve FS bude 2. května.

K problému Oldřicha Hromádka bylo uvedeno, že na jeho podporu vystoupila i Konfederace politických vězňů, Přesto O. Hromádka odstoupil z funkce vedoucího bezpečnostní komise.

K případu Tomáše Sokola

Po uveřejnění jeho otevřeného dopisu vznikla ve FS komplikovaná situace. Poslanci KSC se cítili dopisem pobouřeni a rozhodli se, že opustí jednání FS. Nemohly by tak být schváleny zákony o změně názvu státu, což by mohlo způsobit odchod slovenských poslanců s následnou parlamentní krizí. Stanovisko generálních prokurátorů Böhma a Rychetského, tlumočené na plénu FS, tuto bouři zažehnalo.

Rada KC OF vydala k této otázce Prohlášení (viz dále), které po kratší diskusi jednoznačně podpořil i sněm.

K názvu státu (P. Kučera)

Hrozilo, že nebude-li situace vyřešena, zvedne se na Slovensku vlna iredentistických nálad. To by oslabilo i pozice křesťanského hnutí a pozitivní demokratické tendence. OF se podařilo změnu prosadit; bez jeho zásahu by se parlament nejspíše rozpadl. V českých zemích bude ohlas asi místy negativní, ne však kritický. Pomičková válka je tedy snad již za námi.

K otázce majetku KSC

P. Kučera uvedl, že i samotná inventarizace majetku KSC je velmi náročná. Z jednání s ministryní VLK, která stanovisko OF podporuje, vyplývá, že v silách jejího aparátu je nejvýše zjištění rozsahu nemovitého majetku. P. Kučera vyzval zástupce okresů, aby všechny informace (i neprověřené) o movitostech, kapitálových investicích i jinak skrytém majetku poskytli pracovníkům VLK. P. Kučerovi a zástupcům OF ČKD Polovodíče.

K volební kampani

I. Gabal a M. Orlík podali sněmu podrobnější informace o průběhu volební kampaně. Při jednání se zástupci SOK (Strana na obranu kultury) došlo k dohodě s umělci na společném postupu ve volební kampani. Další úspěšná jednání proběhla se studenty, kteří rovněž půjdou s OF. Na právnických fakultách jsou připraveny poradní týmy k otázkám voleb. Podporu přislíbila dále firma Supraphon a galerie Díla.

Volební kampaň bude zahájena 28. dubna plesem v Roztokách. První celorepublikovou akci bude velkolepé majáles 1. května.

Od 2. května bude mít OF vlastní "Občanský deník". Jeho budoucí šéfredaktor J. Stern ml. vyzval zástupce okresů, aby poslali krátké příspěvky, zprávy, názory i dopisy. Mohou se obrátit telefonicky na čísla: 232 27 71, 232 80 51.

Vztah HOS a OF

Samostatnou kandidátkou se HOS postavil z právního hlediska mimo OF. Podle R. Battěka (jeden ze zakladatelů HOS) to bylo hrubou politickou chybou, která se však už stala a situaci je třeba za spolupráce obou stran nějak vyřešit. HOS má nesporné politické zásluhy jako jeden z tvůrců revoluce a s OF je úzce spjat (J. Stern st.). V souladu se všeobecným míněním prohlásil P. Kučera, že HOS sám by si měl nalézt organizační formu, v níž může v OF setrvat, aniž by byly porušeny stanovy OF a volební zákon.

Na závěr sněmu bylo přijato usnesení, sestavené návrhovou komisí (R. Battěk) k otázce FMV.

NESPOKOJENOST S PRACÍ FEDERÁLNÍHO MINISTERSTVA VNITRA

Na pondělní schůzce kolegia KC OF zazněl ostrý protest proti příliš pomalu postupující očištění ministerstva vnitra od kompromitovaných orgánů a osob. V nejbližším okruhu ministra jsou totiž dodnes lidé, kteří byli na velitelských místech i před listopadem loňského roku. S tím souvisí i napjatá situace kolem státní bezpečnosti v naší zemi. Proto se kolegium KC OF, které se skládá z čelných představitelů KC OF a federálních i národních ministrů vzešlých z Občanského fóra, rozhodlo seztvat na úterý 17. 4. jednání, jehož by se zúčastnil ministr vnitra a prezident republiky.

Na úterní schůzce se k tomuto problému vyjádřili kromě prezidenta republiky, představitelů KC OF a ministra vnitra i předsedové a další členové federální, a české vlády, představitelé branných a bezpečnostních výborů FS a další představitelé Federálního shromáždění. Představitelé KC OF vyjádřili nespokojenost s činností federálního ministra vnitra, ale spolu s dalšími účastníky se představitelé KC OF nakonec shodli na tom, že je mnohem důležitější co nejrychleji zlepšit činnost ministerstva vnitra - a to tak, aby lépe odpovídala rodicí se demokracii a pluralitě politických sil. Proto bylo navrženo, aby byla vládou vytvořena pracovní skupina složená z lidí, kteří mají všeobecnou důvěru. Jejím úkolem bude vypracovat v co nejkratší době novou koncepci resortu.

Praha, 18. 4. 1990

Za KC OF Jana Ryšlinková, tisková mluvčí

STANOVISKO SNĚMU KC OF

Delegáti sněmu OF byli seznámeni se situací, která vznikla kolem dosavadní práce Federálního ministerstva vnitra.

Nespokojenost veřejnosti se koncentruje zejména k faktu, že staré struktury a organizace tohoto nejcitlivějšího centrálního úřadu nedoznaly podstatných změn. Mnoho bývalých příslušníků státní bezpečnosti, i ve vysokých funkcích, buď na ministerstvu ještě působí nebo má možnost přímo či nepřímo ovlivňovat jeho rozhodování. O neobratné situaci v ministerstvu a jeho dosavadní práci byl federální ministr vnitra průběžně informován prověřkovými a občanskými komisemi a zejména oběma bezpečnostními a brannými výbory FS.

Po provedené rozpravě delegáti sněmu požadují, aby byla přehodnocena celková koncepce ministerstva, a to v následujícím smyslu:

- a) Uskutečnit důslednou očistu ministerstva od všech zkompromitovaných osob.
- b) Urychlit prověrku členů StB, propustit ty příslušníky StB, kteří ztratili důvěru, a zavést disciplinární řízení s těmi, kdož se jakýmkoliv způsobem podíleli na skartaci či odcizení archivních materiálů o činnosti StB.
- c) Urychleně řešit případy korupce veřejných činitelů v oblasti politické i bezpečnostní.
- d) Zaručit, že nebude v žádné podobě zneužito osobních spisů, které jsou pod kontrolou ministerstva vnitra. Právo disponovat těmito archivy by mělo být převedeno na komisi jmenovanou vládou a Federálním shromážděním.
- e) Obnovit v plném rozsahu působení SNB jako ochránce práv a svobod občanů.

Všechny tyto mimořádně citlivé a složité otázky je nutno řešit důsledně. Víme, že to nejde udělat ze dne na den, ale také nelze připustit žádné průtahy a falešné kompromisy. V tomto smyslu bude OF řešení celé záležitosti napomáhat.

Praha, 21. 4. 1990.

STANOVISKO RADY KC OF K DOPISU MĚSTSKÉHO PROKURÁTORA JUDE. T. SOKOLA

Občanské fórum je hnutí zaměřené proti každé totalitě, usilující o vytvoření pluralitní demokratické společnosti a právního státu. V takovém

státě musí být dána všem občanům, tedy i komunistům, možnost vyjádřit svobodně svůj názor a pro jeho uplatnění se spojit s druhými lidmi. Toto právo je omezeno pouze zákazem podpory a propagace fašismu a podobného hnutí. K povinnosti prokurátora patří v rámci všeobecného dozoru podle zákona o prokuratuře upozorňovat organizace na nebezpečí porušování zákonnosti a žádat odstranění jevů, které tato nebezpečí vyvolávají. Jeme přesvědčeni, že JUDr. Tomáš Sokol, městský prokurátor v Praze, pouze plnil svou povinnost tím, že, podle svého nejlepšího svědomí v rámci své působnosti a kompetence jako nezávislý státní orgán interpretoval platný zákon. Považujeme proto za nepřipustné, aby byl JUDr. Sokol za řádný výkon své funkce postihován v kárném řízení. Zároveň žádáme, aby nebylo žádnou ze zúčastněných stran bráněno řádnému uplatňování práva a dodržování zákonnosti. Stavíme se proto za stanovisko městského prokurátora JUDr. Sokola, které není výzvou k zákazu komunistické strany, ale varováním před možným naplněním skutkové podstaty trestného činu.

Vyzýváme veřejnost, aby takto chápané stanovisko podpořila.

V Praze, dne 19. 4. 1990

Rada KC OF

K V O L B Ā M

Vlna demokracie a nešťastná česká a slovenská žabo-myší povaha způsobila, že do voleb do zastupitelských orgánů je zatím přihlášeno 27 stran a uskupení. Tato skutečnost je nesmírně nebezpečná, a proto bychom si měli uvědomit jaké důsledky vyplývají z této situace pro předvolební období a jaké zásady bychom měli v tomto období uplatňovat a šířit mezi našimi spoluobčany.

Tyto zásady se dají shrnout do dvou bodů:

- 1) Pokud nepůjdete k volbám, budete částí svého hlasu volit i ty strany, které byste v žádném případě volit nechtěli!
- 2) Pokud budete volit některou ze stran, které nezískají ve volbách 5% hlasů a nepostoupí tedy do I. skrutinie, je to stejné jako byste k volbám nešli!

Tato tvrzení lze doložit na následujícím příkladu:

Pro jednoduchost předpokládejme 10 000 000 občanů Československa, oprávněných volit.

Z nich dle průzkumu KSČ získá 1 300 000 hlasů (tj. 13%), tito voliči k urnám s největší pravděpodobností půjdou!

Křesťansko-demokratické hnutí získá v SR 1 200 000 hlasů.

Koalice ČSL-křesťanskodemokratická strana získá v ČR 500 000 hlasů.

ČSS získá 300 000 hlasů a stranu zelených bude volit také 300 000 lidí.

To představuje celkem 3 600 000 hlasů. Pro OF a VPN by teoreticky zbylo 6 400 000 hlasů, KDYBY ...

Kdyby totiž šli volit všichni občané k tomu oprávnění a kdyby tito voliči nevolili strany, jež nemohou v žádném případě získat 5% hlasů.

ALE předpokládejme, že 2 000 000 našich spoluobčanů využije práva nevolit a ostatní kandidující strany získají méně než 5%, avšak v průměru 170 000 hlasů, představuje počet takto ztracených hlasů neuvěřitelné číslo 5 400 000 (2 000 000 nevolících + 20x170 000).

V tomto absurdním případě by na OF a VPN zbyl 1 000 000 hlasů a KSČ by se s cca 30% poslaneckých křesel stala nejistější stranou ve Federálním sborovém řízení, ačkoli 87% občanů by jí nevolilo!!!

Proto musíme své spoluobčany upozorňovat při každé příležitosti na obě výše uvedené zásady, z nichž vyplývá, že voleb by se měl zúčastnit KAŽDÝ z těchto 87% a že by měl volit buď stranu zelených nebo ČSS nebo koalici křesťanských stran, popř. některou ze stran, které získají v předvolební agitaci velké sympatie - v úvahu přichází sociální demokracie - a pokud nechce volit některou z těchto stran a koalic, ať volí OF a VPN!!!

Je třeba si uvědomit, že nestačí, abychom při předvolebním boji agitovali jen pro OF, ale musíme podporovat i ostatní větší nekomunistické strany. Musíme si uvědomit, že úzké stranické zájmy a žabomyší spory nám všem mohou jen

uškodit. To, že budeme působit na voliče, aby nevolili malé strany zcela bez šancí na postup do 1. skrutiní, není diskriminace těchto stran, ale trest za POLITICKOU KRÁTKOZRAKOST.

Z vystoupení Jiřího Mrázka na sněmu OF Praha 5, dne 12. 4. 1990

Poznámka redakce:

Namítne-li někdo, že není dopředu známo, která strana má naději splnit 5% klauzuli, není to zcela pravda. Během celé předvolební kampaně budou jistě průběžně zveřejňovány výsledky řady průzkumů veřejného mínění, jak si jednotlivé strany stojí. Než půjdete volit, seznámte se s těmito výsledky a uvědomte si odpovědnost, jakou všichni neseme za budoucnost této země ...

Z T I S K O V Ý C H K O N F E R E N C Í

19. 4. se konala tisková konference KC OF. V jejím úvodu přečetla Jana Ryšlíšková stanovisko KC OF k dopisu městského prokurátora JUDr. Sokola. Jan Urban k němu pouze vysvětlil, že komunistické straně musí být dána možnost bránit se právní cestou a prokurátor, jako nezávislý orgán by měl mít vždy možnost vyjadřovat i netradiční názory.

Na otázku jaký je postoj rady OF k záležitosti kolem Federálního ministerstva vnitra a osoby ministra odpověděl, že ačkoliv byl v poslední době spor personifikován, jde o problém celého resortu MV. Spor byl delší dobu zmlčován před veřejností a vykristalizoval nešťastně útokem na ministra Sachera. Stanovisko OF bylo vyjádřeno na jednání s prezidentem, premiérem, zástupci FS a ČSL, kde byla dosažena dohoda o možném postupu, nicméně tím, že byla celá záležitost zveřejněna, došlo k jejímu porušení.

Na otázku, kdo tuto dohodu porušil, odpověděl J. Urban, že tak učinil právě ministr Sacher tím, že ještě v den jednání o celé věci promluvil v interview.

Jak informoval tisk, dostavil se ministr vnitra pan Sacher před zahájením schůze do tiskového střediska, aby reagoval na dohady v souvislosti s jeho údajným odstoupením z funkce. Uvedl, že již koncem února předložil branně-bezpečnostním výborům FS návrh novely o služebním poměru, tato novela však nebyla doposud projednána. Dále řekl, že podle jeho názoru je třeba vytvořit akceschopnou strukturu, která zamezí zvratu současného dění u nás, jehož se veřejnost obává. K tajnému odposlouchávání uvedl, že zařízení, jež ho umožňovalo, již není v provozu a počítá se s jeho postupnou demontáží. Na dotaz ČTK jak je to s lustrací poslanců řekl, že lustraci, jakmile se o ní dozvěděl, okamžitě zakázal, takže všechny tyto akce byly nadále prováděny bez jeho vědomí. Všechny karty a svazky vztahující se k členům FS vyjmul a nechal uzavřít do trezoru. Na otázku, zda fakticky existují rozpory mezi ním a jeho spolupracovníky odpověděl, že žádá odvolání Jaroslava Procházky a Viliama Ciklaminího z funkcí náměstků ministra vnitra.

Ředitel Ústavu pro ochranu ústavy a demokracie Z. Formánek uveřejnil následně v ČTK prohlášení v němž mj. tvrdí, že lustrace poslanců FS se uskutečnila na popud ministra Sachera a realizoval ji jeho sekretář.

18. dubna se v odpoledních hodinách konala tisková konference členů Ústřední prověřkové komise MV. Na otázky odpovídali kromě jiných i l. náměstek ministra JUDr. Ciklaminí a náměstek ministra JUDr. Procházka. Novinářům bylo přečteno prohlášení prověřkové komise, v němž jsou uvedeny rozpory, které vznikly mezi ministrem a členy komise. Ministroví je konkrétně vytýkáno, že nechal z prověrek vyjmout 1300 příslušníků StB a prověřkové komisi znemožnil prakticky splnit daný úkol tím, že rozkazem nařídil znečistit členství příslušníků ve stranách. Hovořilo se o lidech ze starých struktur, jimiž je ministr obklopen, zejména o majoru Novotném, který měl prověřovat členy FS. S celou situací byl obeznámen bezpečnostní a branný výbor FS, který podal žádost o prošetření využití archivu FMV.

Jak řekl Jan Urban, OF považuje vývoj situace za velmi nešťastný. Především

by bylo třeba najít odpovědi na otázky, zda jde o urychlenou očistu MV, zda bylo vhodné ponechávat ve vysokých velitelských funkcích lidí, kteří měli dlouhé týdny možnost přístupu k nejtražnějším materiálům, proč tak dlouho trvají проверки příslušníků StB a proč byly rozkazem ministra některé složky StB z prověrek vyřazeny.

ČTK chtěla znát stanovisko OF k výzvě prokurátora Sokola, aby KSČ skončila svou expozituru do konce dubna. K tomu J. Urban řekl, odvolává se na zveřejněné stanovisko, že OF v žádném případě nežádá zákaz KSČ, ale prosazuje, aby obě strany postupovaly ve sporu cestou práva. Dále upozornil na návrh JUDr. Sokola, aby KSČ otevřela archivy, zvláště ty, jež se týkají spolupráce aparátu komunistické strany a StB a pomohla odhalit úlohu stranických orgánů při přípravě 17. listopadu.

Redaktor Mladé fronty upozornil na to, že v nadcházející předvolební kampani se politické strany a síly začínají navzájem osočovat a chtěl znát konkrétní úlohu OF v dalším období. Jan Urban informoval o navázání vztahů s polskými a maďarskými kolegy, následněm zpracování jejich poznatků a zveřejnění. Ústřední volební komisi byl předán návrh na přijetí kodexu volebního chování, jehož součástí je i jakýsi kontrolní mechanismus, kterému by se měli všichni účastníci voleb dobrovolně podřídit.

Názor na průzkumy veřejného mínění, které prokazují stoupající popularitu křesťansko-demokratické unie na úkor oblíbenosti OF, vyjádřil Jan Urban stručně: "Držíme se svého volebního programu, máme vypracovanou volební strategii. Víc bude patrně, až bude odstartována volební kampaň a bude vykazovat nějaké trendy."

Padl i dotaz, zda likvidace dr. Reichla jako představitele KDU a pokus o likvidaci dr. Sachera jsou už součástí volebního boje. Jan Urban to rozhodně popřel a zopakoval, že základem snažení a cílení práce OF je politický pluralismus.

Na upozornění, že na venkově OF ztrácí prestiž a totalita je tam nadále skutečností Jan Urban reagoval tím, že právě z tohoto důvodu došlo ke změně stanov OF tak, aby zvolené okresní sněmy měly možnost zasahovat v každém podobném případě nebo i zrušit místní OF, což se zatím v praxi osvědčuje. Je naprosto zcestné ztotožňovat celé hnutí s jednotlivými případy.

Jan Urban apeloval na novináře, aby psali čestně jak o předvolební kampani, tak o rómské otázce. Vysvětlil, že podle jeho názoru jsou rvačky mezi Skinheads a Rómy centrálně řízeny a provokovány. V této souvislosti informoval též o případu pana Innewanna, kterého osobně navštívil a o domněnce, že byl napaden profesionály.

20. 4. se konala tisková konference s federálním ministrem vnitra panem Richardem Sacherem. Mluvčí federální vlády přečetl prohlášení, v němž Československá vláda národním porozuměním na návrh ministra vnitra odvolala z funkce l. náměstka JUDr. Ciklaminiho a JUDr. Procházkou z funkce náměstka ministra vnitra. Na jejich místa byli jmenováni RSDr. Andrej Sámel a mjr. ing. Miroslav Král.

Odvolání náměstků vysvětlil ministr tím, že je potřeba zamezit vytváření jakýchkoli center uvnitř MV, která se místo vlastní práce věnují provádění politiky a o jejichž činnosti ministr neví a dozvídá se až následovně.

K dotazu, jenž se týkal bývalých pracovníků StB, kteří dosud pracují na hraničních přechodech, ministr vysvětlil, že jich tam je třeba z důvodů zvýšeného provozu. Kromě útvarů pasů a víz, stavebního a sportovního odboru došlo již podle slov ministra k výměně náčelníků. Vyjádřil přesvědčení, že každá politika musí zbatovat ministerstvo lidí, k nimž budou mít občané výhrady, nicméně je třeba činit tak postupně. Zdůraznil, že jeho resort nemá v úmyslu nic brzdit ani zamlžovat, ale není možné činit takové kroky, které by paralyzovaly jeho činnost. Obě nové náměstky charakterizoval jako iniciativní a společensky angažované lidi. Dále ministr řekl, že odvoláním obou náměstků považuje krizi v ministerstvu za vyřešenou, na interpelaci poslance Lise hodlá odpovědět do 2. května.

DEMONSTRACE NA PODPORU JUDR. TOMÁŠE SOKOLA

Praha 23. 4. (VIĀ) - Demonstrace na podporu prokurátora hlavního města Prahy JUDr. Tomáše Sokola byla na dnešní odpoledne svolána na Václavské náměstí z iniciativy Hnutí za občanskou svobodu.

Přestože vytrvale přelilo, shromáždilo se přibližně 10 tisíc Pražanů v 17 hodin před budovou Svobodného slova, aby vyjádřili nedůvěru Komunistické straně Československa a podporu Tomášovi Sokolovi. V projevech vystoupili zástupci Hnutí za občanskou svobodu, Klubu angažovaných nestraníků, Konfederace politických vězňů, studentů a dalších, aby vyslovili nespokojenost a činností komunistické strany za uplynulých 42 let i s marx-leninskou ideologií jako politickým směrem srovnatelným s fašismem. Demonstranti provolávali hesla, v nichž požadovali zrušení KSČ a vyjadřovali jednoznačnou podporu Tomáše Sokola, který vystoupil na závěr manifestace a poděkoval shromážděným občanům za účast a důvěru.

JEDNÁNÍ RADY OF V BRNĚ

Brno 23. 4. (VIA) - Tiskový mluvčí OF v Brně dr. Jiří Spousta poskytl dnes VIA informaci o jednání rady OF dne 23. dubna.

Podle této informace rada OF ve svých závěrečných vyslovila podporu iniciativě prokurátora Sokola. Dále uvolnila - po předchozí dohodě - z funkce vedoucího tiskového střediska (TIC) Petra Cíbulku, vzhledem k tomu, že P. Cíbulka zakládá nezávislé tiskové středisko pro podporu demokratických sil. Jmenovaný zůstává nadále stoupencem OF a bude je podporovat. V prostorách na Mečově ulici bude umístěn krajský volební štáb OF.

Rada vzala rovněž na vědomí zprávu představitele městské občanské komise pana Petra Zemanu.

Pro lepší informovanost o činnosti rady rozhodla rada svolat tiskovou konferenci přístupnou veřejnosti na čtvrtek 26. dubna v 15 hodin na Mečovou ulici číslo 5.

ZE SLOVNÍKU POLITICKÉHO MYŠLENÍ ROGERA SCRUTONA

SVOBODA V METAFYZICKÉM SMYSLU (freedom, metaphysical) Metafyzický problém "svobodné vůle" rozhodně nesmíme s problémem »svobody politické« směřovat. Metafyzická svoboda je svobodou dělat spíše jednu věc než druhou: soudí se, že se podílí na každém záměrném (intencionálním) jednání a že umožňuje pokládat lidi za odpovědné (viz »odpovědnost« za důsledky toho, co činí). Patrně nejdůležitější otázkou týkající se svobody v metafyzickém smyslu je otázka, je-li tato svoboda slučitelná a převládající o pravdivosti determinismu. Jsou-li má jednání a všechny jeho důsledky determinovány stavem vešměru před ným narozením, má pak vůbec ještě smysl mluvit o tom, že jsem jednal svobodně nebo že jsem dopovědný za to, co jsem učinil? Podle tzv. "smířlivého" (soft) determinismu neboli "kompatibilismu" lze odpovědět kladně, zatímco "nedpřomý" (hard) determinismus odpovídá záporně. Je zřejmé, že problém svobodné vůle není totožný s problémem politické svobody; netýká se povahy a oprávněnosti politického donucení působícího na mě

jednání, ale charakteru jednání ve světle jeho příčin. Jednání, které je bezesrá pochyby mimo dosah politického přinucení, stává otázkou svobody v metafyzickém smyslu stejně tak jako jednání, které je v jeho dosahu: pozvednu-li tuto sklenici k ústům, jednám svobodně, nebo je tomu tak, že příčiny, které určují mé jednání, si je také vynucují, takže máj pocit volby je pak pouhou iluzí?

V moderních filosofických diskusích se nejčastěji přesouvá důraz z pojmu svoboda na problém odpovědnosti, zčásti pod vlivem metod, vypracovaných při zkoumání běžné lidské řeči, zčásti pod vlivem studií z »teorie práva, které do značné míry poskytkly pro tyto metody model. Co zůstává podle všeho otevřené, není ani tak otázka, zda existují jednání, která jsou v tom či onom smyslu metafyzickém "svobodná", ale zde existuje skutečná lidská odpovědnost. Neboť z toho, že lidi popisujeme jako odpovědné či neodpovědné, vyplývá, že jejich jednání má lidské důsledky - ve formě viny, obvinění, »trestu a odměny.

PRÁVO (law) H.Kantórowitz (1877 - 1940) definoval právo jako "souhrn společenských pravidel předepisujících vnější chování, jejichž porušení se považuje za žalovatelné". Tato definice je uspokojivá jen potud, pokud se neptáme dále, například na to, co se rozumí pojmy "společenský", "pravidla", "předepisující", "vnější", "chování", "žalovatelný"? A "považuje se" kým? K tomu se zřejmě vztahují následující postřehy:

a) "společenský" odkazuje ke skutečnosti, že právo lze aplikovat vždy na více než jen na jednu osobu a že subjekt práva je sám o sobě společenskou bytostí (patrně proto, že je nadán rozumem - viz »racionalist/

b) do "pravidel" musí patřit »zvyklosti (protože existuje »soudcovské právo), právě tak jako zákony (statuty - normy vydané zákonodárným sborem - pozn.překl.). Společným prvkem těchto pravidel je tu opakovanost: k témuž jednání může dojít při nejrůznějších příležitostech a stejně jednat může v zásadě jakýkoli počet lidí. Právní pravidla, jakkoli blíže vymezená, musí mít tudíž vždy univerzální formu;

c) "předepisující" znamená, že právní pravidla nejsou svojí dikcí indikativní (oznamovací), ale imperativní: nepopisují, ale přikazují (ačkoli to právní realisté v určitém smyslu popírají, viz.níže). Existuje-li motiv k neuposlechnutí práva, musejí tu být také sankce a »tresty k tomu, aby bylo možné dodržování práva vynucovat;

d) "vnější" znamená vyloučení myšlenek, věr a všech tč citů, které si člověk "nechává pro sebe"; ona pravidla se vztahují pouze na chování, které se pokládá za společenské. Možnost existence právních pravidel zakazujících soukromé myšlenky a city je však reálná. Někdy se soudí, že takováto pravidla by byla účinná, avšak mnoho právních systémů předepisuje i v co nutno věřit, tj. "správné víry". Někdy se tvrdí, že taková právní pravidla nepředepisují víry, ale jen rituály a zvyklosti (například účast v průvodech apod.), které vyžadují alespoň vnějšíkově předstíraní víry;

e) "chování" tu znamená takové chování, které vychází ze způsobilosti nějaké osoby jednat a za které lze způsobem obecně pochopitelným volat jednajícímho k »odpovědnosti;

f) "žalovatelné" znamená zhodnotitelné před soudem zmocněným vykonat rozsudek;

g) "považuje se" je nejobtížnější termín z tohoto výřtu. Nejednodušeí odpovědí je, že se tím míní "považované státem s jeho normativnou způsobilostí", což ovšem objasňuje problém pouze tomu, kdo chápe pojem »státu a jeho normotvorby. Mnoho teore-

tiků 19 století, zejména J.S.Mill, se vyjadřovalo v tom smyslu, jako kdyby právo bylo výrazem sociální potřeby, takže "považované" by mělo být interpretováno jako "považované společností". To se ovšem zdá být v rozporu se zjištěním, že společnost - na rozdíl od státu - není orgánem vydávajícím rozhodnutí; stává se jím teprve tím, že se stává také státem.

O právu, jak tu bylo zhrube definováno, se teoretizuje třemi rozdílnými způsoby:

1. Přírozená teorie práva. Ve všech právních pravidlech se splňují pokusy lidského rozumu přiblížit se oním pravidlům »přirozeného práva, která v sobě střeží ideál dobrého jednání, a která jsou univerzálním vlastnictvím rozumem nadaných bytostí. Tato doktrína má dvě formy - podle toho, zda spatřuje zdroj autority přirozeného práva v božských příkazáních, nebo v lidském rozumu. Jak však poukázal »Kant, první výklad činí z přirozeného práva opět druh »platného práva, a tak jej jakožto právo přirozené ve skutečnosti ruší.

2. Právní pozitivismus. V moderní době podali jeho úplný výklad Jeremy Bentham a John Austin. Tato teorie pokládá právo nikoli za pokus přiblížit se objektivnímu řádu přírody, ale prostě za lidskou konvenci či ujednání, jehož autorita se neodvozuje z žádného jiného zdroje než z normotvorného orgánu, který tato pravidla předepisuje. Z tohoto hlediska je veškeré právo již ze samotné definice platným právem. To však neznamená, že veškeré právo je cími libovolným: právo musí ještě učinit platným jeho původ, například skutečnost, že je lze odvodit z nějaké "základní normy" ("Grundnorm" Hansa Kelsena) nebo že odpovídá "pravidlu uznání" (výraz užívány H.L.A.Hartem), které rozhoduje o jeho platnosti z hlediska ústavy. Neexistuje však žádné mimoprávní měřítko, kterému by se právo muselo přizpůsobit, aby bylo právem. Takový názor může být však aludicelný s doktrínou přirozeného práva - tím, že poskytuje nezávislé kritérium kvality jakéhokoliv platného práva. (Pro oprávněné jakéhokoliv určitého souboru právních norem se lze jinak dovolávat utilitaristického kritéria.) Pro pozitivisty je právo právem díky své formě, pro stoupance přirozenoprávních teorií díky svému obsahu.

3. Právní realismus. Takto se někdy označuje názor, který se snaží mluvit o základním faktu práva, aniž by odkazoval na jeho normativní povahu. Právo je formou společenské aktivity s doprovázejícími jí tresty a příslušnou argumentací; protože to nejsou ty jediné skutečnosti, o které jde, musí se o právu mluvit v těchto pojmech. Právo tak není "ničím víc než předpovědí toho, co ve skutečnosti udělají soudy" (J.Holmes).